

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Epoca Nicolae Ceaușescu, Studiu de caz: Viața cotidiană în perioada regimului comunist și România în contextul Războiului Rece*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

România: Stat comunist - Epoca Nicolae Ceaușescu (1965-1989)

1. Definiție

Cultul personalității = venerarea excesivă a unui conducător aflat încă în viață.

2. Ceaușescu și **cultul personalității** (1965-1989)

- 1965 - după moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, lupta pentru conducerea P.M.R. și a României comuniste a fost câștigată de Nicolae Ceaușescu (sprijinit de Ion Gheorghe Maurer și Emil Bodnăraș împotriva lui Gheorghe Apostol), considerat a fi singurul capabil să ducă mai departe politica de autonomie față de U.R.S.S.;
- cauzele apariției național-comunismului au fost următoarele: retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul României (1958), politica de independență față de Moscova promovată de regimul deșist (începând cu anul 1962) și încercarea lui Nicolae Ceaușescu de a câștiga simpatia populației românești prin promovarea interesului național și a protocronismului.

I. Liberalizarea regimului (1965-1971):

Politica internă:

- 21 august 1965 - adoptarea unei noi Constituții: denumirea statului Republica Populară Română s-a modificat în R.S.R. (Republica Socialistă Română), iar titulatura Partidului Muncitoresc Român s-a schimbat în P.C.R. (Partidul Comunist Român);
- 1966 - adoptarea Decretului nr. 770: avorturile au fost interzise, pentru a crește natalitatea României ⇒ 1966-1989 - s-au născut aproximativ 2.5 milioane de copii („*generația decreștelor*”);
- 1968 - Ceaușescu a denunțat anumite abuzuri și crime comise de Securitate în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și au fost eliberați deținuții politici;
- Au fost semnalate elemente ale „*dezghețului*” cultural: învățământul a fost reclădit pe baze naționale, s-a permis studierea limbilor străine (engleză, germană, franceză și italiană), publicarea unor studii de literatură universală, traducerea unor autori clasici și reabilitarea unor scriitori interziși;
- Pe plan economic, s-au amenajat hidrocentrale pe râurile interioare și s-au construit termocentrale. Accentul a fost pus pe crearea unei puternice industrii grele, construindu-se zone „*industriale mamut*”, cu mii de angajați, dar cu un nivel tehnologic precar („*Tractorul*” și „*Dacia*”);
- Condițiile de viață s-au îmbunătățit, s-au construit locuințe (1981-1985: s-au dat în folosință peste 750.000 de apartamente) și s-a putut călători în străinătate (în statele comuniste).

Politica externă:

- Iulie 1967 - România s-a implicat în medierea conflictului arabo-israelian (Războiul de 6 Zile: 5-10 iunie 1967), fiind singurul stat comunist care a menținut relațiile diplomatice cu statul evreu;
- 14-18 mai 1968 - la București, a avut loc vizita președintelui francez Charles de Gaulle (1959-1969);
- 20-21 august 1968 - „*Primăvara de la Praga*” (revoltă anticomunistă): invazia Cehoslovaciei de către trupele Pactului de la Varșovia a fost condamnată de România;
- 2-3 august 1969 - la București, a avut loc vizita președintelui american Richard Nixon (1969-1972; 1972-1974) ⇒ îmbunătățirea relațiilor româno-americane.

II. Revenirea la practicile staliniste (1971-1989):

Politica internă:

- Iulie 1971 - emiterea „*Tezelor din iulie*”, o serie de 17 propuneri ale lui Ceaușescu privind o mai

eficientă educație comunistă a maselor, astfel inaugurându-se o „*revoluție culturală*” ⇒ instituirea și consolidarea cultului personalității conducătorului, ceea ce a reprezentat supralicitarea pe cale propagandistică a meritelor lui Nicolae Ceaușescu și a soției sale, Elena;

b. 29 aprilie 1974 - Nicolae Ceaușescu a devenit președinte al R.S.R., în urma amendării Constituției din anul 1965 ⇒ liderul român a început să își promoveze membrii propriei familii în funcții de stat și de partid (socialism dinastic);

c. 29 octombrie 1974 - adoptarea Legii sistematizării zonelor rurale ⇒ demolarea a peste două milioane de gospodării rurale și mutarea țăranilor la oraș;

d. Pe plan economic, situația s-a înrăutățit: criza economică care a debutat în anul 1975, dezvoltarea monoindustrială în multe zone din România, a slabei productivități în sectorul agricol și cel industrial, a unor calamități naturale (inundațiile din mai 1970 și cutremurul din 4 martie 1977), a creșterii datoriei externe a statului (11.4 miliarde de dolari) și a inițierii unor obiective grandioase (Transfăgărășanul: 1970-1974; finalizarea construcției Canalului Dunăre-Marea Neagră: 1976-1984, lucrare demarată în perioada lui Dej; Casa Poporului, actualul Palat al Parlamentului: 1983-1997);

e. 1981-1989 - restricțiile impuse populației s-au accentuat, din cauza politicii guvernului român de a achita împrumuturile externe:

- Raționalizarea alimentelor de bază (pâine, lapte, făină și carne), a energiei electrice (consumul de energie pentru populație a scăzut forțat cu 20% în 1979 și 1982, apoi cu 50% în 1983, iar în 1985 cu încă 50% față de anii precedenți), a căldurii și a combustibilului pentru mașini, au avut rolul de a limita importurile și de a crește exporturile;

- Ca să mascheze criza de alimente (1 kg/lună de persoană, pe baza unei cartele), Iulian Mincu, medicul personal al lui Ceaușescu, a inventat un program de „*alimentație rațională*”, motivând că nu este sănătos ca un adult să consume mai mult de 3000 de calorii pe zi ⇒ produsele de import, precum cafeaua, au fost înlocuite cu surogate, iar produsele alimentare pentru export au fost înlocuite pe piața internă cu subproduse fără căutare la export (picioare și căpățâni de porc);

- Elevii, studenții și militarii au adunat recoltele prin muncă voluntar-patriotică sau practică agricolă, eufemisme folosite pentru munca silnică.

f. Degradarea condițiilor de trai a dus la izbucnirea unor revolte și demonstrații (1-3 august 1977: greva minerilor din Valea Jiului; 15 noiembrie 1987: protestele muncitorilor din Brașov), repede înăbușite de autoritățile comuniste, și la accentuarea mișcării disidente anticomuniste (reprezentată de Gheorghe Ursu, Paul Goma, Doina Cornea, Ana Blandiana, Mircea Dinescu și Stelian Tănase).

Politica externă:

a. 1-24 iunie 1971 - Nicolae Ceaușescu a vizitat Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Democrată Vietnam și Republica Populară Mongolă (1965-1989: Ceaușescu a efectuat 226 vizite de stat) ⇒ instaurarea cultului personalității în România, după modelul Chinei lui Mao Zedong (1943-1976) și Coreei de Nord condusă de Kim Ir-Sen (1948-1994);

b. 1971-1988 - ca urmare a îmbunătățirii relațiilor româno-americane, România a beneficiat de „*clauza națiunii celei mai favorizate*” și integrarea în comunitatea internațională ca membră a G.A.T.T. (din limba engleză: *The General Agreement on Tariffs and Trade* = „*Acordul General pentru Tarife și Comerț*”), a Băncii Mondiale (1972) și a F.M.I. - Fondul Monetar Internațional (1972) ⇒ accesarea de importante împrumuturi financiare (11.4 miliarde de dolari);

c. 2-3 august 1975 - la București, a avut loc vizita președintelui american Gerald Ford (1974-1977);

d. 24 decembrie 1979 - Ceaușescu a denunțat invazia militară sovietică din Afghanistan (1979-1989).

- 25 decembrie 1989 - ca urmare a izbucnirii Revoluției anticomuniste din România, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost arestați, judecați și executați pentru fapte de genocid, subminarea economiei naționale și pentru încercarea de a fugi din țară.

3. Urmări

- apariția și consolidarea cultului personalității liderului suprem;

- creșterea nemulțumirilor populare și tensionarea relațiilor sociale, ca urmare a înmulțirii privațiunilor impuse de regimul comunist (așa numita decadă optzecistă);

- izbucnirea Revoluției din decembrie 1989, înlăturarea comunismului și instaurarea democrației.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

https://www.youtube.com/watch?v=DIg6JLU_57s

<https://www.youtube.com/watch?v=FXUjzkSWL68>

<https://www.youtube.com/watch?v=9CK7h4EUBNA>

Fișă de lucru: România: Stat comunist - Epoca Nicolae Ceaușescu (1965-1989)

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„În momentul în care țara noastră este izolată în Europa, noi ne-am hotărât să luăm poziție. Ne dăm perfect seama că, făcând aceasta, ne riscăm libertatea și poate chiar viețile noastre. Cetățenii români vă reproșează nerespectarea Constituției, pe care ați jurați să o respectați. Decretul care interzice cetățenilor să aibă contacte cu străinii nu a fost niciodată votat de un corp legislativ și nu a fost niciodată publicat. De aceea, este lipsit de putere legală. Acțiunea forțelor Securității este acum dirijată împotriva muncitorilor. Poșta este controlată sistematic, iar convorbirile noastre telefonice sunt întrerupte prin încălcarea articolului 34 din Constituție, care le garantează. Am pierdut statutul de națiune favorizată în comerțul cu S.U.A. și, ca urmare, o serie de fabrici textile nu mai au comenzi.”

(Scrisoarea celor șase către Nicolae Ceaușescu)

1. Menționați, pe baza textului, un aspect care demonstrează că nici o acțiune a opozanților politici nu a fost tolerată de regimul lui Nicolae Ceaușescu.

2. Precizați, pe baza textului, numele poliției politice a regimului comunist și o acțiune întreprinsă de aceasta.

3. Prezentați, pe baza textului, situația dificilă în care s-a găsit România în anul 1989, scoțând în evidență trei aspecte: unul de politică internă, unul de politică externă și unul cu privire la starea economiei.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
6. Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
7. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
8. Soare, Florin S. (coordonator), *Politică și societate în epoca Ceaușescu*, Editura Polirom, Iași, 2013.
9. Popa, Cosmin, *Elena Ceaușescu sau anatomia unei dictaturi de familie*, Editura Litera, București, 2021.
10. Popa, Cosmin, *Intelectualii lui Ceaușescu și Academia de Științe Sociale și Politice (1970-1989)*, Editura Litera, București, 2021.

